

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА
УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ В ОДЕСЬКІЙ
ОБЛАСТІ

ОДЕСЬКА МІСЬКА РАДА

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ІНСПЕКЦІЯ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ОДЕСЬКИЙ ІННОВАЦІЙНО - ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР «ІНВАЦ»

Міжнародна науково-практична конференція

ПРОБЛЕМИ ЗБОРУ, ПЕРЕРОБКИ ТА УТИЛІЗАЦІЇ ВІДХОДІВ

Збірник матеріалів конференції

ОДЕСА
25 - 26 жовтня 2007 р.

ББК 30.69я431

УДК 658.567(066)

Друкується відповідно з рішенням Редакційно - видавничої Ради при ТОВ
«ІНВАЦ»

Протокол № 7 від 21.09.2007 р.

«Проблеми збору, переробки та утилізації відходів», міжнародна науково-практична конференція (25-26 жовтня, 2007, Одеса.)

Збірник матеріалів до міжнародної науково-практичної конференції **«Проблеми збору, переробки та утилізації відходів»**, (25-26 жовтня, 2007, Одеса): 36.. матер. конф. / відп. ред. В.М. Небрат – Одеса, ТОВ «ІНВАЦ», 2007 р. – 200 с.

У збірнику представлені матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Проблеми збору, переробки та утилізації відходів", які відображають сучасні нормативно-правові та еколого-економічні принципи управління потоками відходів, а також аспекти утилізації промислових і побутових відходів та їх вплив на навколишнє середовище.

Рекомендовано для наукових, педагогічних працівників, аспірантів і докторантів, які зв'язані з питаннями охорони навколишнього природного середовища.

Відповідальний редактор:

к.е.н. В.М. Небрат

П 3401030000
2007

ББК 30.69я431
УДК 658.567(066)

ISBN 978-966-8805-10-5

© Одеський інноваційно-інформаційний
центр "ІНВАЦ", 2007

АВТОРСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ

Абрамова И.И.	188	Климентьев И.М.	72
Алябьева Н.Н.	109	Колмакова М.Н.	36
Арыку А.Н.	95	Корчевский Н.В.	85
Асаулова Т.А.	188	Космачев В.В.	10
Астров В.В.	3	Космачев Л.В.	10
Астрова И.Г.	3	Костик Е.Л.	126
Бабич Г.В.	72	Кривенчук В.Е.	126
Бадюк Н.С.	133	Крутенко А.М.	77
Бибий Л.А.	5	Кузин А.К.	81
Бобрешов И.А.	188	Кузнецов А.В.	133
Бобылева О.А.	15	Лейбович Л.И.	85
Божко Г.И.	10	Луговский В.В.	85
Болтина И.В.	15,126	Лулева О.В.	88
Бондаренко С.Ф.	36	Лушаку Т.	92
Боровик А.Г.	152	Ляшенко О.О.	118
Варецкая Е.Ю.	36	Макаев Ф.З.	95
Вархалёв Ю.И.	88	Маковецька Ю.М.	28
Вахрушев О.О.	20	Маннанова С.А.	109
Вашкулат М.И.	23	Матлак Е.С.	88
Виговська Г.И.	28	Махота И.В.	96
Вихрестюк Н.И.	126	Менчук В.В.	142
Власкин С.	36	Менчук Е.М.	142
Волков А.Д.	23	Микитенко М.В.	99
Гоженко А.И.	133	Минигаимов И.И.	109
Голубятников Н.И.	39	Мовсесов Г.С.	118,122,125
Горда В.И.	88	Мунтяну В.	95
Губанова Е.Р.	177	Нестеренко В.И.	10
Девятых Г.И.	147	Огір К.Ю.	156
Дубинин Г.И.	43,49,55	Папынов Е.К.	152
Дук Н.М.	156	Петренко О.В.	172
Дымченко В.Ф.	59	Повякель Л.И.	126
Срмаков В.М.	61	Приказюк А.И.	133
Затовський І.В.	172	Прилико Ю.В.	72
Карпенко Л.И.	39	Примак В.О.	182
Касимов А.М.	67	Риженко С.А.	156

Сагайдак Е.В.	142	Фистик А.Г.	85
Сазонова Е.Э.	131	Фінашкіна В.І	182
Сафранов Т.А.	177	Черевко О.М.	23
Сиденко В.П.	133	Чобану М.	92
Скрипник А.И.	137	Шалимов И.А.	147
Слободяник М.С.	172	Шанина Т.И.	177
Смердова Л.И.	126	Шапкии Н.И.	152
Солдаткина Л.М.	142	Шевченко О.А.	156
Співакова Г.І.	72	Шумінська Т.М.	20
Стынгач Е.И.	95	Юрескул В.О.	163
Суматохіна І.М.	156	Яворський Б.І.	167
Токарь В.Д.	39	Язловецкий А.В.	85
Уткина Е.Б.	81	Яновська Е.С.	172

Содержание

БИОТЕХНОЛОГИЯ СОЗДАНИЯ СОВРЕМЕННОГО РЕШЕНИЯ В ПРОБЛЕМЕ УТИЛИЗАЦИИ НЕФТЕПРОДУКТОВ НА ОСНОВЕ НОВЫХ ЕВРИТЕРМАЛЬНЫХ БАКТЕРИЙ-ДЕСТРУКТОРОВ.....	3
ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСПОРТУВАННЯ І ЗАХОРОНЕННЯ РАДІОАКТИВНИХ ВІДХОДІВ.....	5
ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ОТХОДЫ ПРИ ОБРАБОТКЕ ЗЕРНА КАК АЛЬТЕРНАТИВНОЕ ТОПЛИВО	10
РАЗРАБОТКА СТРАТЕГИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МОНИТОРИНГА.....	15
ПРОБЛЕМА ВІДХОДІВ НА ТЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ.....	20
САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА ВІДХОДІВ ДЕЯКИХ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМІСЛОВОСТІ.....	23
РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ВІДХОДІВ ЯК ВТОРИННОЇ СИРОВИНИ.....	28
ПРОБЛЕМЫ УТИЛИЗАЦИИ ТВЕРДЫХ БЫТОВЫХ ОТХОДОВ.....	36
АНАЛИЗ ЗАГРЯЗНЕНИЯ ТОКСИЧНЫМИ МЕТАЛЛАМИ ДОННЫХ ОТЛОЖЕНИЙ ЧЕРНОГО МОРЯ	39
ЭКОЛОГИЧЕСКИ ВРЕДНАЯ И ЭКОНОМИЧЕСКИ УБЫТОЧНАЯ УТИЛИЗАЦИЯ ТБО ЗАХОРОНЕНИЕМ В СВАЛКАХ-МОГИЛИЩИКАХ.....	43
ЭКОЛОГИЧЕСКИ РАЦИОНАЛЬНАЯ И ЭКОНОМИЧЕСКИ ПРИБЫЛЬНАЯ УТИЛИЗАЦИЯ ТБО В СВАЛКАХ-БИОРЕАКТОРАХ.....	49
СУПЕРТЕПЛИЦЫ "БИОТРОНЫ" –ЛОВУШКИ ДЛЯ ПАРНИКОВЫХ ГАЗОВ.....	55
ЭЛЕКТРООБЕЗВРАЖИВАНИЕ ХОЗБЫТОВЫХ СТОЧНЫХ ВОД С ПОДАЛЬШИМ ПОЛУЧЕНИЕМ БИОГАЗА И БИОГУМУСА.	59
СУЧАСНИЙ СТАН СФЕРИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ.....	61
ОБРАЩЕНИЕ С ПОРОДНЫМИ ОТВАЛАМИ ШАХТ ДОНБАССА.....	67
ПРОБЛЕМИ ПИТАННЯ ЗНИЩЕННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЇ ВІДХОДІВ.....	72
ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ОБРАЩЕНИЯ С ОТХОДАМИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ГОРОДА.....	77
ТБО В ПРИБЕРЕЖНОЙ ЗОНЕ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И БЛИЖАЙШИЕ ПЕРСПЕКТИВЫ.....	81

ЭЛЕКТРОХИМИЧЕСКОЕ РАЗЛОЖЕНИЕ СМАЗОЧНО-ОХЛАЖДАЮЩЕЙ ЖИДКОСТИ (СОЖ) СОДЕРЖАЩЕЙ ЭТАНОЛАМИНЫ	85
РЕАКТОР ВЫСОКОТЕМПЕРАТУРНОГО ПИРОЛИЗА ТВЕРДЫХ БЫТОВЫХ ОТХОДОВ	88
РЕГЕНЕРАЦИЯ ВОЛОЧИЛЫХ ЭМУЛЬСИЙ, СОДЕРЖАЩИХ МИНЕРАЛЬНЫЕ МАСЛА,СОЖ, МЫЛО,ВОДУ,МЕДЬ И АЛЮМИНИЙ	92
ИОННЫЕ ЖИДКОСТИ ДЛЯ УТИЛИЗАЦИИ ПЕРСИСТЕНТНЫХ ТОКСИЧЕСКИХ ВЕЩЕСТВ	95
ПИЩЕВЫЕ ОТХОДЫ – МНОГОСТОРОННИЙ РЕСУРС ГОРОДСКИХ АГЛОМЕРАЦИЙ	96
СУЧАСНИЙ СТАН СФЕРИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ. ШЛЯХИ ЇХ ЗНИЩЕННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЇ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)	99
РЕКУЛЬТИВАЦИЯ ЗЕМЕЛЬ, ЗАГРЯЗНЕННЫХ В РЕЗУЛЬТАТЕ АВАРИИ НА НЕФТЕПРОВОДЕ "НИЖНЕВАРТОВСК-КУРГАН-КУЙБЫШЕВ" В ТУЙМАЗИНСКОМ РАЙОНЕ РБ	109
РОЗРОБКА ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ УКРАЇНИ „УСТАНОВКИ БІОГАЗОВІ ПРИСАДИБНИ, ЗАГАЛЬНІ ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ”.....	118
СПОСІБ ТА УСТАНОВКИ ПЕРЕРОБКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВІДХОДІВ З ОДЕРЖАННЯМ БІОГАЗУ І ДОБРІВ	122
ОЦЕНКА ОПАСНОСТИ ОТХОДОВ, ОБРАЗУЮЩИХСЯ В ПРОЦЕССЕ ЭКСПЛУАТАЦИИ АВТОТРАНСПОРТА.....	126
СПОСОБ УТИЛИЗАЦИИ ОРГАНИЧЕСКИХ ОТХОДОВ ДЛЯ ПОЛУЧЕНИЯ БИОГУМУСА В УСЛОВИЯХ ГОРОДА.....	131
СОВРЕМЕННАЯ БИОТЕХНОЛОГИЯ АНАЭРОБНОГО СБРАЖИВАНИЯ ОРГАНИЧЕСКИХ ОТХОДОВ В ПРОБЛЕМЕ БОРЬБЫ С НИМИ.....	133
СУЩЕСТВУЮЩАЯ СИТУАЦІЯ В СФЕРІ ОБРАЩЕННЯ С БЫТОВЫМИ ОТХОДАМИ В ОДЕССЕ И ЕЕ АЛЬТЕРНАТИВЫ.....	137
О ПРИМЕНЕНИИ АДРСОРБЕНТОВ НА ОСНОВЕ ПРИРОДНЫХ МАТЕРИАЛОВ – ОТХОДОВ ПРОИЗВОДСТВ ДЛЯ ВЫДЕЛЕНИЯ КАТИОННЫХ КРАСИТЕЛЕЙ ИЗ ВОДНЫХ РАСТВОРОВ.....	142
СОВРЕМЕННЫЕ ЭКОЛОГИЧЕСКИ И СОЦИАЛЬНО ОБОСНОВАННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБРАБОТКИ ВТОРИЧНОГО РАСТИТЕЛЬНОГО СЫРЬЯ	147
УТИЛИЗАЦИЯ ОТХОДОВ ОРГАНИЧЕСКОЙ ПРИРОДЫ.....	152

ПРОСТОРОВО-СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗТАШУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ВІДХОДІВ В МЕЖАХ СТАРОПРОМИСЛОВИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	156
ПОБУТОВІ ВІДХОДИ: ЗАКОПОДАВЧЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ПРАКТИКА ПОВОДЖЕННЯ	163
ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКИЛЛЯ ЛЬВІВСЬКИМ СМІТТЄЗВАЛИЩЕМ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЛЮДИНУ	167
НАУКОВІ ОСНОВИ БЕЗВІДХОДНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ОЧИЩЕННЯ ВІДСІПІНІВКІВ ПРОМИСЛОВИХ ВИРОБНИЦТВ ВІД СУМІШЕЙ ЙОНІВ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ З ВИКОРИСТАННЯМ СОКИРНИЦЬКОГО КЛІНОПІТЛОЛІТУ	172
ДОСТИЖЕННЯ УРОВНЯ «НУЛЕВЫХ ОТХОДОВ» ПОСРЕДСТВОМ ПЕРЕАДРЕСАЦИИ КОМПОНЕНТОВ ОБЩЕГО ПОТОКА ТВЕРДЫХ БЫТОВЫХ ОТХОДОВ	177
ПРОБЛЕМИ ЗБОРУ, ПЕРЕРОБКИ ТА УТИЛІЗАЦІЇ ВІДХОДІВ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	182
ОБ УТИЛИЗАЦИИ ОТХОДОВ ИВМ С ЦЕЛЮ ПОЛУЧЕНИЯ СОРБЦИОННО- ФИЛЬТРУЮЩИХ МАТЕРИАЛОВ РЕСПИРАТОРНОГО НАЗНАЧЕНИЯ	188

ПОБУТОВІ ВІДХОДИ: ЗАКОНОДАВЧЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ПРАКТИКА ПОВОДЖЕННЯ

В.О. Юреску

Одеська національна юридична академія, м. Одеса

Застосування у відповідних законах та кодексах екологічної спрямованості термінологічних позначень є виправданим і вкрай актуальним. Саме за їх допомогою можливе усунення спірних питань; усунення суперечностей між положеннями різних законів; адаптація суспільства до нового законодавства; визначення мети, до якої прагне законодавець; надання громадянам правової забезпеченості [1].

Закон України [2], що є рамковим нормативно-правовим актом в сфері поводження відходами, не містить визначення такого їх різновиду як побутові відходи. У даний час нормативно-правовим актом, який містить визначення побутових відходів є Правила надання послуг із збирання та вивезення твердих і рідких побутових відходів, затверджені Наказом Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 21 березня 2000 р. № 54 [3] (далі - Правила). В Правилах не міститься визначення побутових відходів взагалі, а окремо дається визначення твердих побутових відходів та рідких побутових відходів. Отже, тверді побутові відходи - це відходи, які утворюються в процесі життя та діяльності людини і накопичуються у житлових будинках, закладах соціально-культурного, громадських, навчальних, лікувальних, торговельних та інших закладах (це харчові відходи, предмети домашнього вжитку, сміття, опале листя, відходи від прибирання і поточного ремонту квартир, макулатура, скло, метал, полімерні матеріали тощо) і не мають подальшого використання за місцем їх утворення; рідкі побутові відходи - господарчо-побутові (від миття, прання тощо) та каналізаційні стоки (за винятком промислових) за відсутності централізованого водовідведення.

Необхідно враховувати, що в правилах дається визначення термінів, які вживаються саме в цих Правилах. Предметом регулювання в даному випадку є збирання та вивезення твердих і рідких побутових відходів, однак відходи можуть не тільки бути вивезеними, а, наприклад, відправлені по трубах. ДСТУ 2569 - 94. Водопостачання і каналізація. Терміни та визначення [4] дає

визначення каналізації - відведення побутових, промислових і зливових стічних вод. Каналізаційна мережа визначається як система трубопроводів, каналів або отків і споруд на них для збирання й відведення стічних вод. Стічні води визначаються як води, що відводяться після використання в побутовій і виробничій діяльності людини. Тобто побутові стічні води – це води, що відводяться після використання в побутовій діяльності людини.

Ретельно проаналізувавши ДСТУ 3910-99 (ГОСТ 17.9.1.1-99). Охорона природи. Поводження з відходами. Класифікація відходів. Порядок найменування відходів за генетичним принципом і віднесення їх до класифікаційних категорій [5], відмічаємо рекомендований додаток А, який визначає терміни, що відбивають конкретні види і стан відходів, та визначення до них. Серед таких термінів зустрічаються, по-перше, води стічні як різновид зворотних вод, що утворилися у процесах господарсько-побутової і виробничої діяльності, а також під час відведення із забудованих територій вод, які утворюються внаслідок випадання атмосферних опадів, а по – друге, фекалії - екскременти людини. Тобто екскременти людини та стічні води є конкретними видами і станами відходів, які визначено в ДСТУ 3910-99, і це не залежить від наявності чи відсутності централізованого водовідведення, каналізації.

В Державному класифікаторі відходів [6] до групи 90 включено відходи вторинні, що утворюються від надання послуг зі збирання, видалення та оброблення відходів. До групи 90 належать відходи від функціонування обладнання для оброблення відходів та установок для очищення вод стічних, відходи від функціонування установок для очищення вод стічних, не позначені іншим способом є вторинними, що утворюються від надання послуг зі збирання, видалення та оброблення відходів. Тобто стічні води з усім тим, що в них міститься, є первинними відходами, рідкими побутовими відходами, які видаляються за допомогою каналізаційної системи. Таким чином, визначення побутових відходів має бути ширшим за визначення, що міститься у Правилах. Оскільки побутові відходи є різновидом взагалі відходів, то їх визначення має співпадати із загальним визначенням відходів, із додаванням принципового критерію, який би зумовлював їх відокремлення від інших видів відходів.

Визначення місць утворення побутових відходів має сенс для встановлення специфічних вимог поведінки з ними. Однак, неможливо дати вичерпний перелік всіх місць утворення, наприклад побутових відходів утворюваних в процесі життя людини, тому видається, недоцільним виводити

загальне визначення побутових відходів за допомогою критерію їх місця утворення. Застосування такої ознаки побутових відходів як відсутність подальшого використання за місцем їх утворення можна розглядати як недолік, обмежуючий можливість їх перероблення саме на місці утворення чи виявлення, що було б бажаним, зокрема, через уникнення їх перевезення [7], тому пропонується його не використовувати. Думається, що основним критерієм відмежування побутових відходів від їх інших видів слугуватиме те, що вони утворюються в процесі життя, надання послуг та невиробничої діяльності людини, функціонування домашніх біологічних істот.

Через специфіку розмірів, складу та небезпеки для навколишнього природного родовища та здоров'я людей видається виправданим не віднесення до категорії побутових: відходів виробництва і розподілу енергії електричної, газу, пари та води гарячої; відходів, одержаних від добування, очищення та розподілу води; відходів будівельних робіт, знесення будівель і споруд та відходів, утворюваних внаслідок техногенних катастроф (аварій), природних катастроф та явищ; відходів, пов'язаних з послугами транспорту; відходів від надання послуг з охорони здоров'я людей та ветеринарних і (чи) від пов'язаних з ними дослідних робіт та відходи вторинні від надання послуг зі збирання, видалення та оброблення відходів (групи 40, 41, 45, 60, 85, 90 ДК 005-96. Класифікатору відходів). Для таких відходів слід передбачати спеціальні правила, присвячені регулюванню поведінки з ними, не змішувати їх з іншими видами відходів.

Пропонується не використовувати визначення „відходи” по відношенню до конкретних речовин, матеріалів або предметів, що нині підпадають за чинним законодавством під дану категорію: матеріали, предмети та речовини щодо яких на даний момент в Україні існують відповідні технології та виробничо-технологічні і/або економічні передумови для утилізації та переробки повинні бути утилізовані чи перероблені [7]. Задля цього їх не можна змішувати з відходами, а потрібно визначити та затвердити їх конкретний перелік, збирати окремо та відправляти на утилізацію чи переробку. Думається, що перелік таких предметів, матеріалів та речовин має затверджуватися на рівні Кабінету Міністрів України. Така схема має впроваджуватися спеціальними нормативно-правовими актами. Видається доцільним окремо виділяти вторинні ресурси побутового походження, їх потрібно виокремити зі складу побутових відходів і можна визначити, як матеріали, предмети та речовини, що утворюються в процесі життя, надання

послуг та невиробничої діяльності людини, функціонування домашніх біологічних істот, щодо яких на даний момент в Україні існують відповідні технології та виробничо-технологічні і/або економічні передумови для утилізації та переробки, які мають збиратися окремо за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України. Таким чином, побутові відходи як різновид відходів, що утворюються в процесі життя, надання послуг та невиробничої діяльності людини, функціонування домашніх біологічних істот, які не відносяться до вторинних ресурсів побутового походження.

Література

1. Гетьман А. Термінологія екологічного законодавства: методологічні заходи на перспективу уніфікації // Вісник академії правових наук. - 2003. - Ч. 2-3. - С. 580-592.
2. Про виходи. Закон України від 5 березня 1998 року // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - № 36-37. - Ст. 242.
3. Про затвердження Правил надання послуг із збирання та вивезення твердих і рідких побутових відходів. Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 21 березня 2000 р. № 54 // Офіційний вісник України. - 2000 - № 31. - Ст. 1321.
4. ДСТУ 2569-94. Водопостачання і каналізація. Терміни та визначення. Введені 11.07.95. - К.: Держстандарт, 1994. - 32 с.
5. ДСТУ 2910-99 (ГОСТ 17.9.1.1-99). Охорона природи. Поводження з відходами. Класифікація відходів. Порядок найменування відходів за генетичним принципом і віднесення їх до класифікаційних категорій. Введені 01.01.2001, - К. Держстандарт України, 2000. - 14 с.
6. ДК 002-96. Класифікатор відходів. - Введені 29.02.96. - К.: Держстандарт України, 1996. - 266 с.
7. Юрескул В. Визначення відходів за законодавством України та шляхи його вдосконалення // Право України. - 2007. - № 8. - С. 39-42.

DOMESTIC WASTES: LEGISLATIVE DEFINITION AND PRACTICE OF MANAGEMENT

V. Yureskul

Odessa National Academy of Law

The article deals with a term "domestic wastes" and its practical importance. The feature extraction of such kind of wastes is investigated. The author proposes the separate selection of the resources of secondary raw material. It was proposed the definition of domestic wastes.